

De Elf Geboden van de Freelance Journalist

© Brigit Kooijman

1. KEN JEZELF

Zorg dat je weet waar je goed in bent, en waarin minder goed. Je ziet dat niet altijd automatisch van jezelf. Als je accuraat en snel in goed Nederlands een nieuwsberichtje kunt maken, vind je dat zelf waarschijnlijk heel gewoon, en toch is het een kwaliteit die lang niet iedereen heeft. Als je origineel bent, scherp kunt formuleren, niet bang om voor je mening uit te komen is dat niet iets waarmee je onmiddellijk een journalistieke praktijk mee uit de grond stamp, maar met zo'n profiel kun je het ver schoppen, als je je maar bewust bent van je kwaliteiten.

Vind uit wat die kwaliteiten zijn waar jij de boer mee op kunt. Hoe je dat doet? Door veel met mensen te praten, met collega's, maar ook met redacteuren. Door feedback te vragen op je werk, van opdrachtgevers maar ook van collega's.

2. WAPEN JEZELF TEGEN FRUSTRATIES (teleurstellingen horen erbij, zorg dat je er niet in blijft hangen)

Teleurstellingen horen onvermijdelijk bij het bestaan van freelance journalist. Soms gaat het je voor de wind, lijkt je alles voor elkaar te krijgen, en dan ineens zit het weer tegen. Is het geld op bij je leukste opdrachtgever, worden je verhaaldeën alsmaar afgewezen en blijken je concurrenten je net voor te zijn geweest met zich in de kijker spelen bij een begerenswaardig medium. Op zeker moment lijkt het hele kaartenhuis zelfs in elkaar te storten. Dat is heel normaal.

Wat kun je doen? Zorg dat je er niet in blijft hangen. Beklaag je luidruchtig bij bevriende collega's, bezat je, ga een strandwandeling maken maar dan: zand erover en voorwaarts. Tenzij je echt onrecht is aangedaan natuurlijk, dan roep je de hulp in van de FLA of – desnoods - van de NVJ.

3a. ONTWIKKEL JEZELF – ALS SPECIALIST OF ANDERSZINS

Streef ernaar om steeds beter te worden in wat je doet. Stel jezelf doelen en investeer daarin. Kortom: zorg dat je een goede journalist wordt. Als je graag spraakmakende onderzoeksverhalen wilt maken, bedenk dan hoe je dat stapje voor stapje kunt bereiken en werk naar dat doel toe. Je zult er tijd en dus geld in moeten investeren, maar dat betaalt zich later terug.

3b. ZOEK VOORBEELDEN IN DE JOURNALISTIEK

Wil je graag een goede interviewer worden – kijk de kunst af bij Frénk van der Linden en Coen Verbraak. Wil je mooie verhalende reportages maken, koop de bundels van Joris van Casteren en lees de stukken van John Schoorl in de Volkskrant. Lees überhaupt, en vooral de publicaties waar je zelf graag voor zou willen werken.

4. MAAK KWALITEIT TOT JE RECLAME

Ondernemertje spelen vinden sommigen leuk en dat mag best, maar het levert je behalve je eigen lol erin helemaal niks op in de freelance journalistiek. Een pakkende bedrijfsnaam of een mooi logo zijn voor opdrachtgevers totaal niet interessant. Wat hen interesseert is dat je goed werk levert, op tijd, en dat je een beetje flexibel opstelt.

5. NEEM ZELF DE REGIE OVER JE WERKWEEK (Hollen of stilstaan)

Veel uren maken, 's avonds en in het weekend werken, het is allemaal prima. Anders waren we wel loonslaven geworden, toch? Dus laat je door vrienden of familie niet aanpraten dat het not done zou zijn om op voor hen vreemde tijden te werken. Anderzijds: laat je ook niet leven door de grillen van je opdrachtgevers. Kortom: Neem zelf de regie.

6. DENK OM DE 3 P'S: POEN, PRET EN PRESTIGE (tarieven)

Bij het kiezen van opdrachtgevers en het beheer van je portefeuille is het goed om uit te gaan van de 3 P's: Poen, Pret en Prestige. Betaalt een opdrachtgever goed? =Poen. Heb je lol in de opdrachten? =Pret. Ontleen je prestige aan het werk (waardoor je bijvoorbeeld makkelijker goed betalende opdrachten krijgt?=Prestige.

7. LEG EEN FINANCIËLE BUFFER AAN

Een kenmerk van het werken als freelancer is dat je inkomsten per maand verschillen. De ene keer komt er 100 euro binnen, de andere keer 5000. Die schommelingen moet je kunnen opvangen, en je hebt een reserve nodig om grote uitgaven te kunnen doen, net als loonslaven. Ook de belasting moet je soms in één keer betalen, dus je kunt beslist niet gewoon opmaken wat er binnenkomt, want dan kom je in de problemen.

Probeer afhankelijk van je karakter en levensstijl een zo groot mogelijke buffer op te bouwen – hoe groter die is, hoe groter je vrijheid. Zo hoef je geen rotklussen aan te nemen als je daar geen zin in hebt. Je kunt een periode uittrekken om een groot project uit te voeren waar je je mee profileert, maar waar je niet veel mee verdient. Een boek schrijven bijvoorbeeld! En je kunt een slappe tijd met een gerust hart overbruggen, je hoeft niet in de zenuwen te zitten maar je kunt je tijd gebruiken om je huis op te ruimen of met vakantie te gaan.

8. BOUW EEN NETWERK – EN ONDERHOUD HET

Netwerken is voor een freelance journalist heel belangrijk. De eerste reden is inhoudelijk: Voor elke journalist is het van belang om een netwerk te hebben van mensen met speciale kennis of op speciale posities. Dat geldt ook voor een freelance journalist. Hoe meer mensen je kent en die jou kennen, hoe gemakkelijker en beter je je werk kunt doen. Hoe doe je dat: netwerken? Simpelweg door belangstelling te tonen voor iemand. Gegevens uitwisselen, elkaar opzoeken op de sociale media.

Voor freelance journalisten is netwerken ook nog om andere redenen belangrijk. Iets wat je heel erg nodig hebt is een groep bevriende collega's die je om raad kunt vragen, met wie je successen kunt vieren en bij wie je kunt uithuilen. En met wie je misschien kunt samenwerken. Je vindt die collega's onder je (oud-)studiegenoten, op borrels van opdrachtgevers, en op de sociale media. Zowel LinkedIn, Twitter als Facebook bieden zeer veel mogelijkheden om collega's te ontmoeten. Verder zijn er beroepsverenigingen (FLA, VVJO, NVJ, VWN) die vele activiteiten organiseren, en symposia en dergelijke waar je elkaar kunt ontmoeten.

9. ZORG DAT JE GEREGELD 'OP VERHAAL' KOMT (Creativiteit)

Je staat er niet elke dag bij stil misschien, maar journalist is een creatief beroep. Uit niets maak je verhalen, en de ideeën daarvoor moet je ook nog eens zelf verzinnen meestal. Je hebt je eigen persoonlijkheid nodig voor een goed verhaal. Allemaal aspecten die energie vreten. Als je vergeet om rust te nemen en jezelf op te laden, lukt het allemaal niet meer zo goed. Dus loop jezelf niet voorbij en zorg voor ontspanning en inspiratie. Sport, maak een duinwandeling, ga naar een museum of naar de film, lees een boek, ga op vakantie, ga de kroeg in - alles wat je nodig hebt om 'op verhaal' te komen.

10. RUST NOOIT OP JE LAUWEREN (PANTA RHEI)

Alles verandert, voortdurend. Rubrieken, bijlages verdwijnen, hele bladen worden opgeheven. Maar er komen ook weer nieuwe bij. Hoofdredacteuren en chefs maken plaats voor andere. Heb je net een bepaald genre of onderwerp in de vingers, is het alweer uit de mode. Denk nooit dat je het voor elkaar hebt, want morgen is alles weer anders. Je kunt nooit op je lauweren rusten. De andere kant van de medaille is de vrijheid en de afwisseling – je hoeft niet bang te zijn dat je vastroest als freelancer.

11. KEEP YOUR COOL (EN DENK POSITIEF)

Laat je niet gek maken. Noch door goed nieuws, noch door slecht nieuws. Probeer de dingen op de iets langere termijn te bekijken. Leer jezelf wel om de zaken van de zonnige kant te bekijken. Gelijkmaticheid en optimisme in de juiste dosering zijn eigenschappen waar je heel veel aan hebt als freelancer.